

ZENEI NEVELÉS A MADÁRKA CSALÁDI BÖLCSŐDÉBEN

Mindannyian tudjuk, milyen mélyen bevésődnek a kora gyermekkor érzelmmel teli benyomásai, milyen könnyen fénybe burkolják vagy árnyékba vonják egész későbbi életünket. Azt hiszem valamennyien szívesen emlékezünk még most, felnőtt korunkban is azokra a percekre, amikor lovagoltunk édesapánk térdén, minket dúdolt álomba anyánk és a mi ujjainkat nyitogatta édesanyánk, amikor nyulászni küldte a vadászt.

A zenei nevelésünk célja a bölcsődés korú gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, a zenei ízlés formálása, az éneklés megszerettetése és a gyermekek pozitív élményhez juttatása. Az ének, a mondóka elsősorban az érzelemre hat, de jelentős hatással bír az értelmi fejlődésre is. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus, ismétlődő mozgás elősegíti mozgás-kultúrájuk fejlődését. A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, hatással van az alkotókedvre, miközben fejleszti emlékezetüket, képzeletüket, esztétikusan formálja mozgásukat. Sikeres feladatmegoldásuk segíti a zenei anyanyelv megalapozását, a gyermek biztonságérzetének növekedését, gátlásaik feloldását, figyelmük, közösségi érzésük és magatartásuk kedvező alakulását. Nekünk bölcsődei szakembereknek az a feladatunk, hogy a zenei nevelés alapvető feltételeit megteremtjük, amely a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése és érvényesítése a gondozó-nevelőmunkában.

Ahhoz, hogy meglegyen bennünk a zenei önképzésre való igény. A dalos játékok, a ritmikus mondókák, énekelgetés hatással van a gyermekek társas kapcsolatainak, mozgás- és hangadásának alakulására. A személyes kötődések kialakulását segíti a - csak neki, csak hozzászóló - figyelem, amelyet a játéktevékenységbe építve a helyzeteket kihasználva valósítok meg. Napközben játék és mozgás közben fontos, hogy a gondozónő dúdolgasson és a helyzethez illő ritmikus mozdulatok segítségével igyekezzen kedvet ébreszteni a gyermekben az utánzásra, énekelgetésre.

Célunk a zenei érdeklődés felkeltése, ebben az életkorban a gyermek minden tevékenységét az érzelmek befolyásolják, elsősorban a zörejekre és emberi hangokra, dalra való figyelésben nyilvánul meg. A dal hatással van a mozgásfejlődésükre. Színesebbé tehetjük a mondókákat, énekes játékokat ritmikus mozgással. A koordinált mozgás segítségével a ritmusérzéküket is fejleszthetjük. A gyermekek énekes kedvét befolyásolja, hogy milyen gyakran énekelünk a csoportban, milyen gyakran hallja a gyermek a dalt. Az ismétlés szerepe ebben a korban meghatározó. Ha jól érzik magukat, biztonságban vannak, szorongás nélkül hangicsálnak. Szólnak egymáshoz és hozzánk, gondozónőkhöz. Az éneklés hangulata, stílusa érdeklődést és figyelmet kelt, utánzásra készíti őket. Az együttmozgás öröme, a simogató, tapsolható, ölbeli játékok bensőséges kapcsolatot teremtenek a felnőtt és gyermek között, erősítik biztonságérzetüket és érzelmileg gazdagítják őket.

A **12-18** hónapos gyermek változatos beszédében, már ismétlődő ritmusok változatosabb hangzók figyelhetők meg. A csecsemőkorhoz képest kisebb lesz a hangterjedelmük, de tisztábban kivehetőek a hangmagasságok. Ez az időszak az, amikor az énekhang elválik a beszédhangtól.

A **18-24** hónapos gyermek már sok mondókát és dalt hallott, rövid időn belül bizonyos hangmagasságokat elkezd énekelni. Sokszor ismétlik a hallott énekhangokat, közben pedig mozognak, sétálnak, kopognak, ringatják magukat, forognak vagy épp a végtagjaikat lóbálják. Amikor dúdolgatnak, a dal egy részét eléneklik egyedül és sokféle énekes beszédet találnak ki.

A **24-36** hónapos gyermek már képes egy-egy rövidebb dalt elénekelni. Szeretnek hosszasan halandzsászni, félig beszélve, félig énekelve mesélni, tréfás szavakat kitalálni. A dallamokat szeretik kiegészíteni sokszor magukat is beleénekelve. Ebben a korosztályban megfigyelhető olyasmi, hogy sokszor olyasmit énekelgetnek, dúdolgatnak, amit szóval nem mondanának el.

A dalok, mondókák csoportosítása Forrai Katalin: Ének a bölcsődében című könyvében:

1. altatók
2. felnőtt játéka kicsi gyermekkel
 - a.) fürdetés, állítgatás, kukucs játék
 - b.) ököl-, tenyér-, ujj- játékok
 - c.) kar, láb, lépegetés, séta
 - d.) arc, homlok, fej, füljáték
 - e.) csiklandozás
 - f.) lovaglás, hintáztatás, táncoltatás
 - g.) etetéskor, vigasztaláskor
3. állatokról szóló dalok, mondókák
4. ünnepek, évszakok, köszöntők
5. egyéb mondókák és dalok

Néhány számomra kedves példa:

Kar, láb, lépegetés, séta, guggolás kategória:

„Ég a gyertya ég...”

Állatokról szóló dalok, mondókák kategóriája

„Brumm, brumm Brúnó, mókás medve..”

Fürdetés, állítgatás, kukucs játék kategória:

„Áll a baba áll, mint a gyertya szál...”

Arc-, homlok-, fej-, fül játék kategória

„Ciróka, maróka, mit főztél...”

Felhasznált irodalmak

1. Forrai Katalin: Ének a bölcsődében – Budapest 1994.
2. Forrai Katalin: A zene hatása a 3 éves gyerekek fejlődésében XXXIV. Kötet 5. 1997.
3. Zenei nevelés a módszertani bölcsődében